

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษ จังหวัดปทุมธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตและหาแนวทางการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้พร้อมกลับคืนสู่สังคม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังแดนชุมชนบำบัด 2 จำนวน 60 คน ที่เป็นสมาชิกกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต 5 กิจกรรม และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรม 5 คน ใช้แบบสอบถามและแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม และเปรียบเทียบความแตกต่างของ 3 กลุ่ม ด้วย ANOVA (f-test)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 38 ปี มีสถานภาพโสด จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ก่อนต้องโทษประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นการต้องโทษครั้งแรก และมีกำหนดโทษไม่เกิน 5 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมโยคะและเรือนจำเรือนธรรมเป็นประจำและชอบกิจกรรมโยคะมากที่สุด อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมมีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ/อารมณ์ในระดับมาก แต่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและสติปัญญาในระดับปานกลาง

สำหรับแนวทางการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตนั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทัณฑสถานฯ ควรจัดแข่งขันกีฬาและส่งเสริมการออกกำลังกายมากที่สุดเพื่อช่วยให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ผ่อนคลายความเครียดและเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่ผู้ต้องขัง ผู้ปฏิบัติงานควรดูแลพฤติกรรมของสมาชิกในแต่ละกิจกรรมอย่างใกล้ชิด จัดทำแบบประเมินความรู้ก่อนและหลังกิจกรรมเพื่อวัดความรู้ ความต้องการ และทราบข้อเสนอแนะปรับปรุงกิจกรรมในครั้งต่อไป รวมทั้งประสานงานกับชุมชนใกล้เคียงให้มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้ต้องขังเพื่อสร้างการยอมรับจากสังคม ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ และสถานที่กิจกรรมโดยเฉพาะเพื่อขจัดปัญหาความคับแคบในแดน และสนับสนุนกิจกรรมของผู้ต้องขัง “สาวประเภทสอง” มากขึ้น

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยเป็นลูกจ้าง/พนักงานองค์กรมีระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้ที่เคยรับจ้างทั่วไป กิจกรรมที่ผู้ต้องขังเป็นสมาชิกทั้ง 5 กิจกรรมช่วยสร้างเสริมคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำกิจกรรมโปรแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจฯ เป็นประจำ/บ่อยครั้งมีระดับการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้ที่ทำกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง และผู้ทำกิจกรรมคาบาเรต์ เป็นประจำ/บ่อยครั้งมีระดับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตสูงกว่าผู้ที่ทำนาน ๆ ครั้งและไม่เคยทำเลย

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรม ได้แก่ ทัศนสถานฯ ควรเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมโยคะแก่ผู้ต้องขัง ผู้รับผิดชอบโปรแกรมฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ควรจัดหาสื่อต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อใช้อบรมแก้ไขผู้ต้องขัง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมคาบาเรต์เพื่อเกิดความหลากหลายในการแสดง อนุศาสนาจารย์ในกิจกรรมเรือนจำเรือนธรรม ควรมอบหมายให้มีผู้ต้องขังทำหน้าที่เป็นผู้นำกิจกรรมทางศาสนาในแต่ละแดน และผู้รับผิดชอบกิจกรรมการศึกษาสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้ต้องการศึกษาต่อควรให้ข้อมูลหรือชี้แจงวิทยากรภายนอกก่อนการเรียนการสอน เพื่อจัดหลักสูตรหรือกิจกรรมให้เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้ต้องขังแต่ละกลุ่มเพราะมีระดับความรู้ต่างกันมาก